

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 95 0 Рс 035288 16 Рев
Бања Лука, 22.03.2018. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Биљане Томић, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Дарка Осмића, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља М.П. из Т., кога заступа пуномоћник Р.Р., адвокат из Т., Улица ..., против тужене РС, Министарство ..., ПУ, коју заступа заступник по закону Правобранилаштво Републике Српске, Сједиште замјеника у Требињу, ради накнаде штете, вриједност спора 269.355,28 КМ, одлучујући о ревизији тужитеља и о ревизији тужене против пресуде Окружног суда у Требињу број 95 0 Рс 035288 15 Рсж од 18.02.2016. године, на сједници одржаној дана 22.03.2018. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија тужене се усваја, обе нижестепене пресуде се преиначавају у дијелу одлуке о главној ствари тако што се у цјелости одбија захтјев тужитеља за исплату изгубљене зараде – плата, као и захтјев за плаћање законских доприноса, и у дијелу одлуке о трошковима поступка тако што се тужитељ обавезује да туженој надокнади трошкове поступка у износу од 15.000,00 КМ, у року од 30 дана.

Ревизија тужитеља се одбацује.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Требињу број 95 0 Рс 035288 14 Рс од 30.10.2015. године тужена је обавезана да тужитељу, на име изгубљене зараде – плата за период 17.04.2004. па до 24.03.2012. године, исплати износ од 23.746,76 КМ, са законском затезном каматом на мјесечне износе плата, на начин из изреке првостепене пресуде, те да за тужитеља за исти период уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање, са законском затезном каматом почев од подношења тужбе па до исплате, док је захтјев тужитеља за исплату плата за наведени период преко досуђених износа одбијен. Истовремено, одбијен је захтјев тужитеља за исплату плата за период 24.03.2012. до 17.04.2014. године у износу од 21.132,00 КМ, са законском затезном каматом, све ближе означено у изреци првостепене пресуде, као и захтјев за уплату доприноса за овај период. Одбијен је захтјев тужитеља да му тужена, на име трошкова ликвидације, исплати износ од 1.000,00 КМ, са законском затезном каматом од пресуђења па до исплате, као и захтјев да се тужена обавезе да му, на име накнаде нематеријалне штете, исплати износ од 10.000,00 КМ, са законском затезном каматом од подношења тужбе па до

исплате. Тужитељ је обавезан да туженој надокнади трошкове парничног поступка у износу од 11.215,60 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Требињу број 95 0 Рс 035288 15 Рсж од 18.02.2016. године поводом жалби тужитеља и тужене првостепена пресуда је преиначена те је суђено: тако што је тужена обавезана да тужитељу, на име изгубљених зарада плата за период 17.04.2004. до 30.12.2011. године исплати износ од 22.296,76 КМ, са законском затезном каматом, на начин из изреке другостепене пресуде, и да за тужитеља за исти период уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање, са законском затезном каматом почев од 17.10.2014. године, док је преко досуђених износа за исти период захтјев тужитеља одбијен. Одбијен је захтјев тужитеља да се тужена обавезе да му на име изгубљених зарада – плата за период 30.12.2011. до 17.04.2014. године исплати износ од 21.872,00 КМ, са законском затезном каматом, као у изреци другостепене пресуде, као и захтјев да се за исти период тужена обавезе да за тужитеља уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање. Одбијен је захтјев тужитеља за исплату износа од 1.000,00 КМ, на име трошкова ликвидације, са законском затезном каматом почев од 30.10.2015. године и износа од 10.000,00 КМ, на име накнаде нематеријалне штете, са законском затезном каматом почев од 20.10.2014. године па до исплате. Тужена је обавезана да тужитељу надокнади трошкове парничног поступка у износу од 1.387,50 КМ.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду, у одбијајућем дијелу одлуке о накнади нематеријалне штете, побија тужитељ због погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда у оспореном дијелу преиначи и захтјев тужитеља у том дијелу усвоји.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду, у усвајајућем дијелу, побија и тужена због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи.

У одговору на ревизију тужене тужитељ предлаже да се изјављена ревизија одбаци као недозвољена, док тужена није дала одговор на ревизију тужитеља.

Ревизија тужене је дозвољена, имајући у виду неновчани дио побијане пресуде и исказану вриједност спора од 269.355,28 КМ, сагласно одредби члана 321. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - даље: ЗПП), те је основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља да се тужена обавезе да му надокнади штету и то: на име изгубљене зараде - плата у периоду 17.04.2004. до 17.04.2014. године у износу од 82.040,58 КМ; уз уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање на износе плата; на име трошкова ликвидације у износу од 1.000,00 КМ; на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених душевних болова због повреде права личности у износу од 10.000,00 КМ.

Захтјев тужитеља је утемељен на тврдњи да је од стране ПУ РС незаконито, у трајању од 12 година, вођен управни поступак против ОЗ М. Т., чији је оснивач и директор тужитељ, у којем периоду је био блокиран трансакциони рачун, због чега у спорном периоду задруга није могла да ради и остварује добит.

Одлучујући о захтјеву тужитеља, на основу изведених доказа, првостепени суд је утврдио: да је у периоду од 1999. до 19.10.2011. године вођен управни поступак између ОЗ М. Т., чији је директор и оснивач тужитељ, и Министарства ... РС, ПУ, ПЈ Т., због налагања О. З. обавезе плаћања пореза на добит; да је овај поступак коначно завршен рјешењем Министарства ... РС број 06.05/П-450-448/08 од 13.10.2011. године, према коме није било основа за налагање пореских обавеза ОЗ М. Т., односно не постоји обавеза плаћања пореза на добит од стране О. З.; да је тужитељ наведено рјешење примио дана 19.10.2011. године, у својству директора и оснивача ове задруге; да је трансакциони рачун наведене задруге био у непрекидној блокади од 31.10.2002. године и то од стране Пореске управе РС; да је тужитељ у периоду од 01.01.1999. године до 31.12.2003. године обрачунавао себи плату према најнижој цијени рада; да је ОЗ М. Т. регистрована код суда под бројем Фи-127/97 дана 12.06.1997. године и да није брисана из регистра суда, а нити је поднесен приједлог за покретање ликвидационог или стечајног поступка; да се због дужине трајања наведеног управног поступка тужитељ обраћао Уставном суду БиХ, који је својом одлуком број АП-494/10 од 13.03.2013. године обавезао Владу РС да ОЗ М. Т. надокнади нематеријалну штету у износу од 1.350,00 КМ, имајући у виду да је поступак трајао 9 година и 10 мјесеци, због повреде права на правичан поступак у разумном року; да би према подацима из налаза вјештака економске струке тужитељу у спорном периоду припадале плате у износу од 82.040,58 КМ (рачунајући по просјечној цијени рада), односно у износу од 32.969,66 КМ (рачунајући по најнижој цијени рада).

На темељу тих чињеница, првостепени суд је нашао да је незаконитим радњама тужене (блокадом рачуна) тужитељу онемогућено да ради и да остварује зараду, па је закључио да је сагласно одредбама члана 154. и 172. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85 и 57/89 те "Службени гласник Републике Српске" бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04- даље: ЗОО) тужена одговорна за штету која се огледа у изгубљеној заради – платама. Утврђујући, даље, да је тужитељ за штету сазнао пријемом коначног рјешења (19.10.2011. године), док је тужба суду поднесена дана 20.10.2014. године, закључио је да није основан истакнути приговор застареле потраживања, сагласно одредби члана 376. и 77. став 3. ЗОО. Налазећи да тужитељу припада накнада плата према најнижој цијени рада (као у претходном периоду када му је плата исплаћивана), на темељу података из налаза вјештака економске струке тужитељу је досудио накнаду изгубљене зараде и то за период 17.04.2004. до 24.03.2012. године, јер се након тога, према исказу самог тужитеља, исти налази на раду у Русији, гдје остварује зараду. Сагласно томе, првостепени суд је за означени период, на име изгубљене зараде – плата, тужитељу досудио износ од 23.746,76 КМ, уз уплату законом прописаних доприноса, док је за тај период преко досуђеног износа, те за даљи период, захтјев тужитеља одбио. Како ОЗ М. Т. није брисана из судског регистра, нити је поднесен захтјев за провођење ликвидационог или стечајног поступка, одбио је захтјев тужитеља за исплату трошкова ликвидације. Истовремено, првостепени суд је одбио захтјев тужитеља за накнаду нематеријалне штете, налазећи да је по том основу обештећен одлуком Уставног суда БиХ број АП-494/10 од 13.03.2013. године, као и да тужитељ није доказао да је поменути управни поступак вођен злонамјерно и шиканозно, нити је доказао да је у току поступка био изложен, вријеђању и умањењу његовог угледа и достојанства.

Поводом жалби странака другостепени суд је преиначио првостепену пресуду (правилно би било: дјелимичним усвајањем жалбе тужене) тако што су тужитељу досуђене изгубљене плате за период 17.04.2004. до 30.12.2011. године, изражавајући при томе становиште да је, пријемом коначног рјешења из управног поступка (19.10.2011. године) и сазнања да није порески обвезник, тужитељ имао могућност да настави са радом и да тиме његов захтјев није основан за каснији период. У осталом дијелу, другостепени суд је прихватио утврђења и правне закључке првостепеног суда, па је жалбу тужене у осталом дијелу, те жалбу тужитеља, одбио и првостепену пресуду у преосталом дијелу потврдио.

Ревизионим наводима тужена основано спори правилност и законитост побијане пресуде, у усвајајућем дијелу, тако што наводи да тужитељ у овом дијелу није активно легитимисан.

У поменутом управном поступку ОЗ М. Т., рјешењима првостепеног органа управе, је наметана обавеза плаћања пореза на добит, у почетку у износу од 457,51 КМ, па надаље све до износа од 304.484,88 КМ. Тај управни поступак је трајао од 1999. године па све до 13.10.2011. године, када је другостепени управни орган својим рјешењем број 06/05/П-450-448/08 у цијелости поништио првостепено рјешење и утврдио да не постоји пореска обавеза на страни ОЗ М. Т., односно да није било основа за налагање плаћања пореза на добит. Током трајања тог поступка, почев од 31.10.2002. године трансакциони рачун О. З. је био у непрекидној блокади.

Према одредби члана 2. Закона о омладинским задругама ("Службени гласник Републике Српске" бр. 3/96, даље: ЗОЗ) задруга је право лице и иста се уписује у регистар који се води код надлежног суда, а у задругу се удружују студенти, ученици и незапослена омладина на принципима самопомоћи, солидарности, узајамне помоћи и добровољности, у циљу стицања средстава личним радом за задовољавање личних и заједничких потреба (члан 1.). За обављање стручних, административних и сличних послова задруга може запошљавати лица у складу са Законом о радним односима (члан 4.), а према исказу тужитеља предметна задруга је поред њега имала још једно лице у сталном радном односу. Задруга одговара за своје обавезе својом имовином (члан 5.).

За подмирење личних и заједничких потреба задругара, трошкова пословања и за задовољење других потреба задруга стиче средства од послодавца код којег су задругари ангажовани, као и из других извора (члан 30). Ова средства задруге се распоређују на: 1. Средства за личне потребе задругара, 2. Средства за трошкове пословања и друге заједничке потребе задругара у висини од 9% и 3. Средства за заједничке потребе задруга и задругара који се подмирују преко Савеза задруга РС у висини од 1% (члан 31).

Уколико се узме да је, услед неоправданог дуготрајног вођења управног поступка односно наметања обавезе која није имала упориште у закону, као и због блокаде рачуна, Омладинској задрузи онемогућено да послује и да у спорном периоду остварује приход из члана 31. ЗОЗ (из којег се између осталог исплаћују плате стално запосленим радницима), те да је сагласно одредби члана 172. ЗОО за насталу штету (изостанак прихода) одговорна тужена, активно легитимисана да од тужене потражује накнаду штете због изостанка тог прихода је О. З., али не и тужитељ (који је њен оснивач и директор). Тужитељ је, наиме, захтјев за исплату

накнаде плата (какав карактер у суштини има захтјев тужитеља, без обзира што је именован као захтјев за накнаду штете односно накнаду изгубљене зараде) могао усмјерити само у односу на О. з., која је према већ реченом из Средства за трошкове пословања и друге заједничке потребе задругара исплаћивала плате.

Како, дакле, тужитељ није активно легитимисан да од тужене захтјева накнаду штете односно исплату изгубљене зараде, то је правилна примјена материјалног права, одредбе члана 172. ЗОО, налагала да се захтјев тужитеља за исплату плата у цјелости одбије. Сагласно томе, побијана пресуда, у оспореном усвајајућем дијелу, је преиначена тако што је захтјев тужитеља у цјелости одбијен, наведено примјеном одредбе члана 250. став 1. ЗПП.

Како је побијана пресуда преиначена, примјеном одредбе члана 386. став 1. и 397. став 2. ЗПП, преиначена је и одлука о трошковима поступка и тужитељ је обавезан да туженој надокнади трошкове првостепеног поступка у износу од 15.000,00 (у висини утврђеној од стране првостепеног суда којој није приговарано изјављеним жалбама). Наведени трошкови се састоје из састава одговора на тужбу, заступања на рочиштима од 24.12.2014., 22.02.2015., 24.03.2015., 28.05.2015. и 07.10.2015. године, те паушала, сагласно тарифном броју 2. и 12. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС“ бр. 68/05), док тужена није захтјевала трошкове жалбеног, ни ревизионог поступка.

Ревизија тужитеља није дозвољена.

Изјављеном ревизијом тужитељ побијану пресуду побија само у дијелу којим је одбијен његов захтјев за накнаду нематеријалне штете у износу од 10.000,00 КМ, па није било услова да се о овој ревизији одлучује мериторно.

Одредбом члана 237. ЗПП прописано је да ревизија није дозвољена ако вриједност побијаног дијела правоснажне пресуде не прелази 30.000,00 КМ, а у привредним споровима 50.000,00 КМ (став 2.), како слиједи из одредбе члана 49. Закона о измјенама и допунама Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 61/13)

У предметној парници, вриједност побијаног одбијајућег дијела правоснажне пресуде износи 10.000,00 КМ односно не прелази износ од 30.000,00 КМ, па произлази да сагласно одредби члана 237. став 2. ЗПП ревизија није дозвољена.

У изјављеној ревизији, тужитељ није предложио да се о ревизији одлучи у смислу одредбе члана 237. став 3. ЗПП, нити је означио правно питање због којег се ревизија подноси, уз одређено навођење прописа и других важећих извора права који се на њега односе, а није ни одређено изложио разлоге због којих сматра да је то питање важно за осигурање јединствене примјене права и равноправности свих у његовој примјени (члан 237. став 3. и 4. ЗПП), већ се ревизионим наводима бави само законитошћу побијане пресуде у оспореном дијелу, па тиме ни по овим законским одредбама нема мјеста одлучивању по ревизији тужитеља.

Из изложеног, ревизију тужитеља је ваљало одбацити, примјеном одредбе члана 247. став 4., у вези са чланом 237. став 2. и 4. ЗПП.

Предсједник вијећа
Биљана Томић

За тачност отправака овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић